

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING „DE PLATE”.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Verantwoordelijke uitgever: A. VAN ISEGHEM

IJzerstraat 1

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

15 de jaargang, nr. 5 - 8 - Mei - Augustus 86

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE

MEI - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkundige Kring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op twee voordrachten :

1. Een wandelvoordracht in de reeks "KEN UW STAD"

BEZOEK AAN DE KAPUCIJNENKERK

Op zaterdag 17 mei 1986 om 14u30 stipt, introduceert ons bestuurslid, de heer Jean Pierre FALISE, de belangstellenden in de gekende en minder gekende bezienswaardigheden van het zeer boeiende Kapucijnenkerkje. Ook de geschiedenis van de kerk en van het klooster der Kapucijnen zal aan bod komen.

Met toestemming van de rector zullen de kerkschatten getoond worden en de rondgang wordt besloten met een korte diareeks.

Samenkomst aan de ingang van de kerk om 14u15.

J.B. DREESEN

2. Een avondvoordracht die doorgaat op

donderdag 29 mei 1986 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6, met als

Onderwerp : OOSTENDSE STRATEN EN STRAATNAMEN (1604-1873)

Spreker : de heer Daniel FARASYN, Ere-Propositor Kon. Atheneum, Gent-St. Pieters.

Eeuwenlang hebben de straten van onze stad hun namen bewaard. Onze voorouders hadden die namen gegeven op basis van een richting, Ooststraat, Weststraat; een particulariteit, Langestraat, Kortestraat; een gebouw, Kerkstraat, Kapellestraat; een geografisch gegeven, Kadzandstraat, Bonenstraat, enz. Slechts zelden ging men de naam van een straat veranderen. Door omstandigheden moest de naam van een straat soms aangepast worden. Zo oordeelde men na Wereldoorlog I dat Keizerskaai minder geschikt leek en men veranderde die in Vindictivelaan. Maar geleidelijk aan ging de politiek zich in deze zaak moeien en meer en meer ging men straten herdopen. Eerst naar een gekend geschiedkundig figuur of kunstenaar, daarna naar gekende en minder gekende politici. Hierdoor gingen eeuwenoude straatnamen verloren.

Dit stelt zoekers in de lokale geschiedenis of in de familiekunde regelmatig voor problemen. Waar het Apestraatje, of de Strondstraat lag weet u waarschijnlijk niet, maar de heer Daniel Farasyn des te beter. Bij zijn jarenlang archiefonderzoek heeft hij een verzameling straten en straatnamen teruggevonden en weten te situeren. Deze schat van informatie stelt hij ons vanavond ter beschikking.

Deze voordracht van de heer Daniel Farasyn, de Oostendekenner van deze eeuw, wordt eens te meer een parel aan de Oostendse geschiedeniskroon, die door geen enkel rechtgeaard Oostendenaar mag gemist worden.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

JUNI - ACTIVITEIT

Studiereis : NAAR DE OOSTKUST ZULLEN WE RIJDEN

De Oostendse Heemkundige Kring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot onze jaarlijkse studiereis die dit jaar doorgaat op :

zondag 8 juni 1986 met vertrek om 09u00 stipt

Op onze Oostkust "roert entwat". Zeebrugge is in volle uitbouw, daar willen we het fijne eens van weten en meteen even zien wat er met het omgevende landschap gebeurt.

We starten om 09u00 stipt voor het lokaal van de V.V.F. Oostende in de Dr. Colenstraat. Een half uur later bereiken we ons eerste objectief, de haven van Zeebrugge. Na een geleide rondrit in het havengebied steken we door naar Lissewege. Daar wacht ons Z.E.H. POLLET voor een bezoek aan zijn prachtige kerk, gewijd aan O.-L.-Vrouw Bezoeking. Dit goed bewaard voorbeeld van monumentale Scheldegotiek dateert uit de 13e eeuw. Het werd gebouwd als een stopplaats voor de pelgrims uit Scandinavië op weg naar Santiago de Compostella.

In de landelijke Brasserie DE 6 BOCHTEN bij Bernard en Lieve (DUJARDIN-VANDESOMPELE) steken we de voeten onder de tafel. Men serveert er ons :

Peterseliesoep
Koude vleeschotel met aardappelsla
Dessert

voor de democratische prijs van 325 ₣, B.T.W. en dienst inbegrepen. Ter plaatse en eigenhandig te vereffenen. Drank is ook zelf te bestellen en te betalen. Ook die prijzen zijn zeer democratisch.

Omstreeks half drie zetten we terug aan want we worden om 15 uur stipt voor een geleid bezoek in het natuurreservaat "HET ZWIN" verwacht. Hopelijk laat moeder natuur ons niet in de steek en zien we de schorrevlakte reeds als één groot paars tapijt, gevormd door de bloeiende kopjes van de "Zwinneblommen".

We besluiten de dag met een sprong "in den vreemde". We steken namelijk even de grens over voor een kort bezoek aan Sint-Anna ter Muiden, ooit een belangrijke Zwinhaven.

Deze rijkgevulde dag besluiten we na een "glasje en een plasje" in "d'OUDE SCHUUR" van Sint-Anna ter Muiden. Men betaald in Belgisch geld. (30 ₣ voor een pintje, 35 ₣ voor de koffie.)

Een vlotte terugrit brengt ons, traditiegetrouw voor het avondeten, terug in Oostende.

Inschrijvingen gebeuren door storting van 275 ₣ op postrekening

000-0507753-55

Jan DREESEN

Rode Kruisstraat 4

8400 Oostende

Met de vermelding "WENS OF WENS NIET DEEL TE NEMEN AAN HET MIDDAG-MAAL". In deze prijs is inbegrepen, de busreis alsook de entrees in groepsverband. De inschrijvingen worden afgesloten op 1 JUNI 86. Het aantal deelnemers is beperkt tot 54.

Elke deelnemer wordt in het bezit gesteld van een geschreven tekst van de reis.

J.B. DREESEN

#

OOSTENDE OP DE TENTOONSTELLING TE LUIK IN 1938

Een van de Oostendse bijdragen tot deze tentoonstelling (er waren er meerdere) waren een reeks (omvangrijke) houten, geschilderde panelen waarop de Kaai was voorgesteld van het Waterhuis tot aan de Vlaggestok. Huis per huis was er op geschilderd in zijn werkelijke kleuren en met de nominatieve aanduidingen die erop voorkwamen. Het geheel was geschilderd door de schilders van de ateliers van het Zeewezen, dat in die tijd van economisch reces verschillende uitstekende amateurkunstschilders in zijn geleden telde.

Het geheel werd te Luik opgebouwd en ook weer afgebroken door de goede diensten van de scheepstimmermans van het Zeewezen. Aangezien het geheel werd opgebouwd stelt zich de vraag waar deze panelen gebleven zijn.

J.B. DREESEN

#

GELEZEN

Marc DUBOIS, Gaston Eysselinck en zijn meesterwerk : Het Oostendse postgebouw (1945-1953) in : Monumenten & Landschappen, januari-februari 1986.

Marc DUBOIS, van origine Oostendenaar, werpt zich meer en meer op als dé Vlaamse architectuurhistoricus van het Interbellum. Zijn eruditie ter zake blijkt weer eens uit zijn puike studie over het Oostendse postgebouw : voorgeschiedenis, bouwperikelen en een (positief) waardeoordeel worden in zijn studie verwerkt.

Tevens onthutsende, ja soms schokkende lectuur over de tegenkanten die hij ondervond van soms kleinzielige mensen die het toevallig voor het zeggen hadden, maar o-zo-nietig waren naast het genie EYSSELINCK.

Norbert HOSTYN

Alle eerste violisten van het Kursaalorkest worden hierna in chronologische volgorde besproken. Sommigen onder hen werden door hun tijdgenoten als belangrijke violvirtuozen beschouwd.

SIMON MAUHIN

MAUHIN was als violist verbonden aan het Oostendse Kursaalorkest in 1868, 1869 en 1871. Deze Luikse violist, solist aan het keizerlijk lyrisch theater van Parijs, liet voor 't eerst van zich horen op één van de "Concerts populaires" te Parijs in 1870. Hij had toen reeds minstens twee jaar orkestervaring achter de rug. Op het concert van maandag 26 juli 1869 bracht MAUHIN de "Fantasie-Caprice" van H. VIEUXTEMPS. Daarvoor verliet hij zijn zitplaats en nam vooraan plaats. Het publiek ging rond het podium staan en er kwamen mensen van buiten het Kursaal naar binnen. Iedereen luisterde ademloos naar deze jonge violist en de directeur van het Kursaal hield eraan hem persoonlijk te feliciteren (1). Naar aanleiding van zijn concert te Parijs schreef criticus Albert l'HOTE dat MAUHIN succes had met zijn uitvoering van "Fantaisie sur des airs hongrois" van ERNST (2). Deze verdienstelijke musicus bezat een perfecte techniek, een onberispelijk zuivere stijl en een fijn en charmant spel. Hij vertolkte alleen de verkeerde werken : van een werk van ERNST naar een fantasie op een of andere opera was geen grote stap. Hij had talent genoeg om hoger te mikken en zou zeker BEETHOVEN en MENDELSSOHN aangekund hebben. Nochtans bracht hij deze compositie van ERNST en soortgelijke werken onder druk van de publieke opinie ? ook hier in het Kursaal.

In 1873 ondernam MAUHIN een concertreis naar St Petersburg waar hij veel succes oogste (3).

JOKISCH

In het jaar 1870 nam JOKISCH de taak van concertmeester over van S. MAUHIN; het jaar daarop stond hij hem die taak weer af. Waarschijnlijk kreeg hij daartoe de gelegenheid daar zijn voorganger dit jaar op buitenlandse concerttournee was.

OVIDE MUSIN

MUSIN was hier gedurende vier seizoenen eerste violist : drie jaar na mekaar van 1873 tot en met 1875 en in 1879. In 1871 en 1872 speelde hij ook reeds viool in het Kursaalorkest (4).

Hij werd geboren nabij Luik in 1854. Aan het concervatorium van Luik behaalde hij in 1868 zijn eerste prijs viool en het jaar daarop zijn eerste prijs strijkkwartet (5). In 1870 verwierf hij de zilveren medaille strijkkwartet en de verguld zilveren medaille met grote onderscheiding voor viool. Het jaar daarop bekam hij de verguld zilveren medaille voor kwartet. Hij was leerling van LÉONARD en HEYNBERG en werd tot de beste violisten gerekend. Vier jaar verbleef hij aan de Majesty's Opera van

* Concertmeester : de 1e viool van het orkest. Hiërarchisch gezien de 2e man bij de uitvoering, na de dirigent. Neemt eventuele violsolo-passages in orkestwerken voor zijn rekening.

van Londen en doorkruiste ondertussen Frankrijk, België, Duitsland, Engeland, Oostenrijk, Rusland, Scandinavië en Siberië. Zijn concerttournees tussen 1883 en 1886 in de U.S.A. waren even succesvol als zijn Europese. In 1876 werd hij gedecoreerd door de koning van Holland. In zijn memoires haalde hij herinneringen op aan zijn prille carrière te Oostende (6). In deze indertijd beroemde badplaats stopte de Frans-Pruisische oorlog de concertreeks niet. Toen was het werk voor de 17-jarige MUSIN licht : slechts vijf concerten per week telkens van 1 1/2 uur (7).

Naast zijn taak in het orkest (concertmeester-solist) leidde hij ook elke dinsdagnamiddag een strijkkwartetuitvoering. Vanaf 1874 was Eugène YSAYE één der eerste violisten van het symfonieorkest en samen deelden ze de lessenaar.

Een groot moment uit deze tijd was voor MUSIN zijn onverwachte ontmoeting met Henri WIENIAWSKI, die hij verafgoodde.

Arthur GUIDÉ, een lid van het orkest, wou ook wel eens als solist optreden. MUSIN was akkoord en de afspraak was dat hij twee weken later (op woensdag) zou optreden, als solo-violist. De dag voor het optreden, toen drukker J. DAVELUY het programma kwam halen, was GUIDÉ zo zenuwachtig dat hij verstek liet gaan. MUSIN moest dus inspringen en zou "Airs russes" van H. WIENIAWSKI brengen, doch van deze compositie was de orkeststratie niet voorhanden. Een ander orkestlid, Joseph DUYSSENS, ook uit Luik afkomstig, zou dit voor mekaar brengen. Het was toen negen uur 's avonds. De ganse nacht werkte DUYSSENS door en om negen uur 's morgens was de orkeststratie klaar en stonden de partijen klaar voor de repetitie.

Na het concert kwam dirigent SINGELÉE op MUSIN toe, vergezeld door H. WIENIAWSKI. Blij, dat hij niet wist dat zijn favoriete componist virtuoos in de zaal aanwezig was, en dankbaar accepteerde hij de complimentjes. Samen trokken ze naar het hotel van WIENIAWSKI, waar ze nog uren lang doorpraatten over muziek. Bij die gelegenheid toonde MUSIN hem zijn "Caprice de concert I" en speelde het de meester voor. WIENIAWSKI aanvaardde dan ook prompt het te spelen op zijn laatste concertreis doorheen Europa.

Het "Trio humoristique" van LÉONARD voor drie violen met orkestbegeleiding, werd door Ovide MUSIN, Eugène YSAYE en Arthur GUIDÉ verschillende malen met succes gebracht. YSAYE vertolkte het Spaanse meisjesthema, GUIDÉ de minnaar en MUSIN het strenge vaderthema.

MUSIN en zijn jonge vrienden probeerden hun talent zo goed mogelijk te ontplooiën. Terzelfdertijd benutten ze de toeristische sfeer van de stad om samen kattenkwaad uit te halen en zo de grote spanningen wat te vergeten.

In 1874 richtte hij een strijkkwartet op te Parijs, dat beroemd werd om zijn BRAHMS-uitvoeringen.

In 1887 trok hij op concertreis met enkele artiesten onder de hoede van FAURÉ (8). MUSIN, die een muziekschool deed ontluiken in Amerika, bleef steeds werk van Belgische toondichters op zijn programma houden.

Na bijna dertig jaar, in de zomer van 1902 (14 augustus) kwam deze grote vioolvirtuoos nog eens optreden als solist. Het aangegroeide Kursaalorkest was toen het grootste van om het even welke zomerresidentie ter wereld. De "klassieke concerten" werden

vóór 1914 niet in de grootse hall voor 10.000 man gegeven maar wel in een kleinere zaal, geschikt voor een duizendtal bezoekers. Op dit concert bracht hij zijn "Caprice 2" en een concertstuk in vier delen van de Amerikaan dr. Leopold DAMROSCH (9).

MUSIN overleed in 1930.

Ann CASIER
Middelkerke

- (1) E.O., 01 augustus 1869.
- (2) E. GREGOIRE, Les artistes musiciens belges au XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1887, p. 301-302.
- (3) E.O., 18 mei 1873.
- (4) In 1871 en 1872 was hij echter nog concertmeester, zoals hijzelf beweerde in O. MUSIN, My memories. A Half-century of Adventures and Experiences and Globe Travel, written by himself, New-York, 1920, p. 28.
- (5) E. GREGOIR, Les artistes-musiciens belges au XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1885, p. 320; en ID., Documents historiques relatifs à l'art musical et aux artistes musiciens, dl. 3, Brussel-Antwerpen, 1875, p. 35-36.
- (6) O. MUSIN, Op. cit., p. 28.
- (7) Het Kursaal werd immers op donder- en zondagen door de militaire korpsen gebruikt.
- (8) E.O., 05 februari 1876.
- (9) O. MUSIN, Op. cit., p. 28; en S.O., 14 augustus 1902. Hij speelde toen op een GAGLIANO-viool. Op dit concert voerde hij ook variaties op een thema van HAYDN uit, gecomponeerd door LÉONARD. Zijn tweede Caprice speelde hij niet volledig, enkel de finale en dan nog als bisnummer. Het programma verscheen de dag zelf en soms ook de voorgaande dagen in de Oostendse kranten. Het oorspronkelijke gedrukte programma is ook bewaard gebleven in OOSTENDE, Kursaal, zonder signatuur : Programmaboek symfonieconcerten, 1902.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

ENSORIANA

1. In het laatst verschenen deel, deel 40 (1977), van de "Biographie Nationale", de Franstalige tegenhanger van het Nationaal Biografisch Woordenboek, kwam (eindelijk) James ENSOR aan bod (kol. 228-239). De tekst is van de hand van Francine-Claire LEGRAND.
2. "James Ensor dans les collections privées" tentoonstellingscatalogus van een expositie gehouden in de Galerij ISY BRACHOT te Brussel 23 oktober - 14 december 1985.
64 blz., 53 afbeeldingen waarvan 18 in kleur.
Teksten van de Oostendse Ensorkenner Xavier TRICOT.

Norbert HOSTYN

In aansluiting op de boekbespreking (p. 86-111) starten we vanaf deze maand met de nieuwe reeks "Oostendse drukkers werkzaam tussen 1850 en 1914".

Niet alleen wordt U vertrouwd gemaakt met een groot aantal drukkerijen, tevens wordt deze informatie ten gepaste tijde geplaatst in een bredere politieke, economische, culturele en sociale kontekst.

I : PLANCKE LEOPOLD

Leopold Georgius PLANCKE werd geboren te Oostende op 5 januari 1832 als zoon van Henricus Franciscus PLANCKE, werkman en Theresia Eugenia Philippine VERDEURE, particuliere (bijzondere) (1). We vermelden terzijde dat zijn tweelingszusje Clementina Constantia daags voordien was geboren (2).

Bij wie Leopold PLANCKE de drukkersstiel aanleerde is ons niet bekend, maar het lijkt waarschijnlijk dat dit te Oostende zelf gebeurde. Onze vroegste vermelding als zelfstandig drukker gaat terug tot 11 oktober 1854.

Toen reeds was Leopold PLANCKE verantwoordelijk voor de druk van het liberaal gezinde tweewekelijkse blad "La Flandre Maritime", een in april 1850 door Jean-Baptiste LAUWERS opgerichte krant die in oorsprong werd gedrukt in de drukkerij van Jean ELLEBOUDT. Eind 1851 hielden zowel de stichter, als de drukker er een verschillende politieke visie op na, met gevolg dat ELLEBOUDT niet langer bereid werd gevonden de krant te drukken (3).

Door een gebrek in de bewaarde kollektie van voormelde krant wordt niet direkt duidelijk wie ELLEBOUDT als drukker was opgevolgd. De mogelijkheid blijft open dat Leopold PLANCKE reeds vanaf begin januari 1852 verantwoordelijk was voor de druk van "La Flandre Maritime".

Uit de voor ons bewaarde specimen maken we op dat de drukkerij was gelegen aan de St.-Josephstraat 17 (in 1859 St. Josephstraat 48) (4). Op 20 november 1860 bevond de drukkerij zich aan de Christinastraat 82 (5).

Ook was Leopold PLANCKE verantwoordelijk voor de druk van tenminste 4 seizoenbladen.

Te oordelen naar het aantal, moet het voor de drukker een belangrijke bron van inkomsten hebben betekend. In eerste instantie bedoelen we de "Liste officielle alphabétique des étrangers" zoals ze was opgenomen in "La Flandre Maritime".

Daarnaast bestond ze ook als ontkoppelde versie (gesticht in 1850). Tevens was Leopold PLANCKE ook uitgever-drukker van de "Kurliste" (gesticht in 1852) en "Le Courrier des Bains" (gesticht in 1858).

Opvallend is toch wel dat reeds eind 1862 al deze publikaties waren overgegaan naar de drukkerij van Petrus POTTIEZ.

Of Leopold PLANCKE toen reeds zijn aktiviteit als drukker had gestaakt is niet helemaal duidelijk.

Leopold PLANCKE overleed geheel onverwacht te Oostende op 18 maart 1864 in zijn woning aan de Christinastraat 68 (6). Hij was nauwelijks 32 jaar oud.

We willen opmerken dat Leopold PLANCKE ook nog een jongere zuster

had, nl. Justina (geboren te Oostende op 14 maart 1842), die later in het huwelijk trad met een zekere Firmin DUBOIS (7). Door dit huwelijk kreeg de familie PLANCKE relaties met Emile DUBOIS-VANPOELVOORDE, van beroep bankbeheerder en ... drukkerij-bezitter.

II : POTTIEZ PETRUS

Petrus Franciscus POTTIEZ werd geboren te Oostende op 25 januari 1839 als zoon van Franciscus Antonius POTTIEZ, werkmán (in later leven bediende bij de Genie) en Helena ROUBEDOU (8).

Op 16 juni 1863 trad hij te Oostende in het huwelijk met Ludovica Melania DAGHELET (geboren te Oostende op 2 december 1823) (9).

Onze vroegste vermelding als zelfstandig drukker gaat terug tot 30 december 1862.

Toen reeds was POTTIEZ verantwoordelijk voor de druk van de liberaal gezinde krant "La Flandre Maritime".

POTTIEZ was Leopold PLANCKE (ut supra) als drukker van de krant opgevolgd.

Opvallend daarbij is dat alle seizoenkranten door PLANCKE gesticht en gedrukt, zich eveneens in de drukkerij POTTIEZ bevinden (ut supra).

Te oordelen naar de adresvermelding op de krant zelf was de drukkerij gelegen aan de Christinastraat 101.

Op 1 augustus 1863 vinden we de drukkerij terug aan de Groentemarkt 2 (10).

In latere jaren krijgen we ook opgegeven Hofstraat 1 en Christinastraat 6.

Het eerste adres was bewoond door Jean-Baptiste GODTFURNEAU, terwijl laatst vernoemd adres de verblijfplaats was van Adolphe WAHLEN-FIERLANTS.

Dus hier niet zozeer de adresvermelding van de drukkerij, maar wel de plaatsvermelding van waaruit de redaktie werd geleid.

In latere jaren zouden zowel Adolphe WAHLEN-FIERLANTS (1867), als Jean-Baptiste GODTFURNEAU (1868-1870) POTTIEZ als drukker van "La Flandre Maritime" opvolgen.

Het laatste door ons aangetroffen nummer van "La Flandre Maritime" op naam van Petrus POTTIEZ is gedateerd 12 april 1866.

In betrekking tot eventuele relaties met andere kollega-drukkers hebben we volgende referenties.

Zo bestond er reeds in 1863 een vriendelijke relatie tussen Petrus POTTIEZ en drukker Leopold DUCLOS-WEYSEN (11).

Van Leopold DUCLOS-WEYSEN willen we voorlopig alléén kwijt dat hij vanaf 1876 instond voor de uitgave en druk van het katholieke weekblad "De Duinengalm".

Leopold DUCLOS-WEYSEN was op zijn beurt ook zeer nauw bevriend met drukker Jean ELLEBOUDT (12).

Ook had Petrus POTTIEZ een jongere zuster Rosalie Cathérine (geboren te Oostende op 3 september 1843) die op 26 november 1863 te Oostende in het huwelijk trad met een zekere François Pierre VAN DE CAYSEELE.

Één van de getuigen aangebracht door de bruidegom is zijn schoonbroer Pierre BALZAERD van beroep ... drukker (te Gent) (13).

Uit wat voorafging moeten we vaststellen dat de drukkerij van POTTIEZ verdween naar het einde van het jaar 1866.

Amper 28 jaar oud overleed Petrus POTTIEZ te Oostende op 28 december 1867 in zijn woning aan de Werfstraat 3. Als beroep werd opgegeven herbergier (14).

Patrick VANDENABEELE

Voetnoten

- (1) Burgerlijke Stand Oostende - geboorten 1832 - 3r°.
- (2) Ibidem.
- (3) La Flandre Maritime, 26 november 1851/1 A-B.
- (4) Ibidem, 18 november 1859/1.
- (5) Ibidem, 20 november 1860/1.
- (6) Burgerlijke Stand Oostende - overlijdens 1864 - akte 95.
- (7) Burgerlijke Stand Oostende - huwelijken 1867 - akte 45.
- (8) Burgerlijke Stand Oostende - geboorten 1839 - akte 37.
- (9) Burgerlijke Stand Oostende - huwelijken 1863 - akte 61.
- (10) Le Courrier des Bains, 01 augustus 1863/1.
- (11) Burgerlijke Stand Oostende - geboorten 1863 - akte 578.
- (12) Burgerlijke Stand Oostende - huwelijken 1860 - akte 29.
- (13) Burgerlijke Stand Oostende - huwelijken 1863 - akte 116.
- (14) Burgerlijke Stand Oostende - overlijdens 1867 - akte 488.

#

TWEE PRIJSVRAGEN OVER ONZE KUSTSTREEK

Door de "Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België" (Brussel) worden twee academische prijsvragen uitgeschreven die voor de kennis van de kuststreek van belang en nut zullen zijn. In de "Klasse der Wetenschappen" worden voor het jaar 1986 een aantal prijsvragen op academisch niveau gesteld, waaronder wij 2 onderwerpen bij wijze van mededeling vermelden :

- 10. Hydrogeologie van het Duingebied tussen de Haan en Wenduine;
- 11. Vergelijkende studie van de sedimentologie en detailstratigrafie van Eemiaan en Holocene getijdesedimenten in het Oostelijk deel van de Kustvlakte.

Het reglement bepaalt, dat het bedrag van elke prijs voorlopig geraamd wordt op 30.000 ₣ (bij bekroning, vanzelfsprekend). Daarenboven wordt, bij bekroning, het werk eventueel door de Academie uitgegeven, hetzij volledig, hetzij gedeeltelijk. Aan te stippen valt, dat ingezonden antwoorden zo goed als steeds werken betreffen die vooraf als doctoraat verdedigd werden aan een universiteit. Dit alles neergeschreven om maar te wijzen op het feit dat ook aan de universiteiten aandacht besteed wordt aan de studie van onze Belgische kustregie.

E. SMISSAERT

OOSTENDSE NUMISMATIEK

Ziekenbond Help U Zelf te Oostende

De Werkersbond HELP U ZELF te Oostende, beter gekend onder de naam Liberaal Ziekenbond HELP U ZELF.

De maatschappij werd gesticht op 19 november 1894.

Op 8 februari 1914 werd het eerste feest gegeven in het Liberaal Huis gelegen Sint-Sebastiaanstraat te Oostende en dit ter ere van Dhr. A. VERBEKE, oud-senator.

Help U Zelf schonk ter herdenking aan dit feest een schrijn met 3 medailles aan de heer A. VERBEKE.

Hieronder de beschrijving van dit schrijn :

Schrijn (8,5 op 21,5 cm) in donkerblauwe kleur met gouden versiering

Het schrijn bevat 3 medailles op donkerblauw fluweel.

- MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

R. Gezeten vrouw links gericht met lauwerkrans in de linkerhand en een lauwertak in de rechter.

Op de voorgrond een ploegende boer met 2 paarden. Op de achtergrond zicht op een dorp met stralende zon.

V. Krans gevormd door lauwer- en eikentakken met midden erin een tekst bestaande uit 11 lijnen :

HELP U ZELF AAN DE HEER A. VERBEKE OUD SENATEUR TER
HERINNERING VAN HET EERSTE FEEST GEGEVEN IN HET LIBERAAL
HUIS OOSTENDE DEN 8 FEBRUARI 1914

- MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS Ø 50 mm

Zelfde als medaille in brons.

- MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm

Zelfde als medaille in brons.

Edwin LIETARD

¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥

EEN OOSTENDENAAR IN DE KETEL-OORLOG (1784)

Anekdoten worden in ons historisch onderricht zeldzamer met de dag. Ze moeten plaats maken voor sociaal-economische factoren die, terecht, de drijfveer uitmaken van menselijke acts. Wie kent nu nog het verhaal van de brik "Louis" die vóór Saafdinge door een Hollandse kotter, "De Dolfijn", onder vuur genomen werd en op wiens dek een ketel verbrijzeld werd ?

De Oostendse schoolmeester van weleer vergat of wist wellicht niet dat een 22 jarige stadsgenoot door keizer Jozef II werd uitgekozen om de blokkade van de Schelde te doorbreken.

Wat was er aan vooraf gegaan ?

In 1648 kwam tussen Spanje en de Verenigde Provinciën de fatale vrede van Munster tot stand. Spanje erkende de soevereiniteit van de Noordelijke Nederlanden die op hun beurt de Schelde gesloten hielden.

Het zat Jozef II dubbel dwars dat Antwerpen als natuurlijke

zeehaven van de zee afgesloten bleef. Altijd had hij zijn onvervreemdbare rechten op de souvereiniteit van de Schelde geproklameerd, zeker wanneer een Oostends zeeman, Lievin VAN ISEGHEM, een project uitdacht om vanuit Antwerpen een lading wijn uit Duinkerke te halen.

Geboren op 16 maart 1762 en zoon van Josse en Maria BRACQ (dochter van Dominique BRACQ, kapitein op de Oostendse Compagnie) wist deze telg van een illustere familie het fort Lillo te passeren. Hollandse oorlogsschepen lieten hem niet verder zeilen dan Saaf-tinge en dwongen hem rechtsomkeer te maken...

Jozef II, helemaal niet van de kook, belastte Lievin met een tweede opdracht, in een poging de Schelde vrij te maken.

In de nacht van 7 op 8 oktober 1784 koos de "Louis" zee met als inzet zich niet te intimideren door om het even welk Bataafs schip. Het authentiek boordjournaal is bewaard en vertelt ons zijn wedervaren...

Fort Lillo werd, onder Oostenrijks paviljoen, probleemloos voorbijgevaaren tot plots een Hollands bootje hen halt toeriep. De kapitein deed navraag omtrent de vreemde bedoening en kreeg te horen dat Zijne Majesteit Keizer Jozef II zich aan geen enkele douaneformaliteit hield, waarop de sloep zich verwijderde. Om 8 u 's morgens werd "De Dolfijn" voorbijgevaaren van waarop een kanonschot werd gelost na het hijsen van de witte vlag. Een verwarrende dialoog werd uitgewisseld waarna in de lucht werd geschoten. Driemaal werd met schroot gevuid op kapitein VAN ISEGHEM waarbij hij aan de rechterslaap ongevaarlijk werd gewond. Op de brug stond ook een ketel die stuk werd geschoten. Lievin zag verder nutteloos aandringen in, reefde de zeilen en wierp het anker.

Een half uur later kwamen 3 officieren aan boord en kregen prompt een keizerlijk dekreet onder de neus geduwd. De drie trokken zich terug om een rapport op te stellen waarna de "Louis" door Hollandse zeelui werd bezet. Enkele dagen later werd het vrijgegeven. De dreiging in de grond geboord te worden was er teveel aan en het roer werd omgegooid... VAN ISEGHEM bezorgde het Algemeen Bestuur te Brussel een feitenrelaas dat via een koerier aan het Weense hof werd bezorgd. Daar tilde men zwaar aan deze feitelijke oorlogstoestand. De woedende keizer begon te wapenen maar werd het slachtoffer van een Europese diplomatie. Toen Frankrijk de Verenigde Provinciën steunde, moest hij genoegen nemen met het Verdrag van Fontainebleau (1763) : de keizer ontving Lillo en Liefkeshoek en een schadevergoeding van 10 miljoen gulden, maar . . . de Schelde blééf gesloten !

En Lievin ? Zijn optreden bezorgde hem een keizerlijke onderscheiding. In 1789 vinden we hem terug als marineluitenant die het bevel voert over een eskader van 3 schepen in het toenmalige Oostenrijkse Triest. Op 17 april 1790 sterft hij er, amper 30 jaar oud.

Yvan VAN HYFTE

=====

In het Heemkundig Museum van onze kring berusten een aantal zaken die dateren uit het Napoleontisch tijdvak. Ter informatie van de geïnteresseerde leden sommen we ze hier even op.

Norbert HOSTYN

- 1) MOTTE, Charles Etienne-Pierre (1785-1836)
etscher, lithograaf, tekenaar en uitgever te Parijs. Exposeerde in de Parijse salons van 1827 tot 1831.
"HET KAMP DER FRANSEN TE OOSTENDE IN 1805"
Op een kleine obelisk staat een gekroonde portretbuste van Napoleon (midden van de litho). Rechts staan twee officieren die de Engelsen bij middel van een verrekijker observeren. Links, in het verschiep, het profiel van de stad.
Litho van Charles MOTTE naar een tekening van Francisque-Martin-François GRENIER DE SAINT-MARTIN (Parijs, 1793 - Parijs, 1867). Historie- en genreschilder, lithograaf, leerling van DAVID en GUERIN. Had een voorkeur voor Napoleontische onderwerpen.
Tent. : 1964. "Oostende 1000". Oostende
Bibl. : - Catalogue de l'exposition "Oostende 1000", Brussel, 1964, p. 51, nr. 194 (met afb.).
- Georges SOYER, Le drame révolutionnaire et napoléonien à Ostende, Oostende, 1928.
- Robert LANOYE, Oostende's epos, (Ned. vertaling van Jaak VISSENAËKEN), Oostende z.j., p. 79 (afb.).
- 2) DRAAGMEDAILLES genoemd "DE SAINTE HELENE" (1857) (10 ex)
R. Beeldenaar van Napoleon naar rechts.
Randschrift : NAPOLEON EMPEREUR
V. CAMPAGNE DE 1792 A 1815
A / SES / COMPAGNONS / DE GLOIRE / SA DERNIERE / PENSEE / STE HELENE / 5 MAI / 1821
Gelauwerde rand, bekroond met keizerskroon.
Groen, roodgestreept draaglint.
Brons.
Uitgereikt als bijzonder eerbewijs aan de oudgedienden van het Revolutionair en Napoleontisch leger (1792-1815), na een decreet van Napoleon III (12 augustus 1857).
Bibl. : Carlos LOONTIENS, Le Fort Napoléon. ... Catalogue descriptif, (Oostende), z.j., p. 152-153.
- 3) DRAAGTEKENS VAN DE SOCIETEIT DER NAPOLEONISTEN (2 ex)
De keizerlijke adelaar aan een rood draaglint waarop een rode kokarde.
Bibl. : Carlos LOONTIENS, Le Fort Napoleon. ... Catalogue descriptif, (Oostende), z.j., p. 152-153.

4) Een overnachtingsbevel; drukwerk + handschrift :

"CITOYEN
EST PRIÉ DE LA PART DE LA MUNICIPALITÉ DE CETTE commune
pour le bien du service de loger un volontaire pour un nuit.
Ostende le 2 ventose 5 ANNÉE REP.
RUE"

5) EEN PENNING Ø 6 cm.

R. DONNÉ PAR LA / MAIRIE DE LA VILLE ET PORT / D'OSTENDE/
AUX HABITANTS / DE LA RUE / DE LA CORDERIE
V. LE 15 AOUT 1806 / POUR AVOIR LE MIEUX / DÉCORÉ A L'OCCASION /
DE LA FÊTE / DE ST. NAPOLÉON / ET DE L'ANNIVERSAIRE DE
LA / NAISSANCE DE NOTRE / EMPEREUR ET ROI

6) EEN PENNING Ø 4 cm.

R. Beeldenaar van Napoleon naar rechts. "NAPOLÉON EMP. ET
ROI"
getekend : ANDRIEU
V. Gevleugelde dame met zwaard, palm en lauwerkrans.
"BATAILLE DE MOTENOTTE MDCCXCVI"

7) EEN PENNING Ø 4 cm.

R. Beeldenaar van Napoleon (gelauwerd) naar rechts.

8) Deel van een biljarttafel

Op de zijkanten van het stuk biljart bevinden zich 2 koperen
cartouches een Napoleonbuste voorstellend, boven een keizerlij-
ke adelaar, omgeven door lauwerkransen en eikeloof en standaard-
den.

De 2 Napoleonhoofdjes klappen om wanneer ze geraakt worden
door een biljartbal en fungeren als houdertje voor de ballen.

Hout, groen vilt en koper; 19,5 x 49,5 x 18

Herkomst : "Hotel 't Gulden Hooft", dat het lokaal der Napole-
onisten was. Tot aan W.O. II geëxposeerd in het
Museum Fort Napoleon Oostende.

Bibl. : Carlos LOONTIENS, Le Fort Napoléon. ... Catalogue
descriptif, (Oostende), z.j. p. 75.

¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥ ¥

ADOLPH KOLPING : "BEELDEN UIT HET LEVEN VAN EEN BADSTAD"

Vertaald of samengevat uit
Rheinische Volksblätter für
Haus, Familie und Handwerk.
Zaterdag, 26 augustus 1865

Ja, dit is opnieuw de oude, vertrouwde kamer, waarin ik
reeds dikwijls verbleven heb na langdurig, moeizaam werk, en
na een hittige, lastige reis van de oevers van de Rijn naar
de Noordzeekust om naar geest en lichaam uit te rusten en van
de frisse zeelucht te genieten en in de kostbare golven van

de zee te baden. Hoe stil en huiselijk is het in het oude huis, bijna zoals in een klooster. De 85-jarige oude kapitein zit beneden in de achterkamer, die terzelfdertijd zijn werkkamer is, en bidt zijn morgengebed. De oude, maar nog altijd werkzame huishoudster is reeds druk bezig in de keuken het ontbijt klaar te maken. Alles gebeurt echter zo rustig dat boven in mijn kamer geen de minste lawaai gehoord wordt. Het is nog heel vroeg in de morgen. De lieve zon staat weliswaar reeds meer dan een uur aan de hemel, die er vandaag zuiver uitziet, alsof hij gedurende de nacht schoongemaakt was. Het stadje zelf ligt met de grote meerderheid van zijn bewoners en gasten er nog zo rustig bij, alsof de nieuwe dag te vroeg gekomen was. Het waren tot vandaag echt warme dagen, en de verzwakkende hitte zit nog in mijn ledematen. Dus, naar buiten ! Zo vroeg mogelijk ! En laten we eens zien of de frisse zeelucht geen verkwikking brengt.

In de grote straat die het stadje van het station tot aan de zeedijk ongeveer in het midden doorsnijdt, heeft men zich opnieuw op het seizoen voorbereid. Er zijn bijna geen huizen, waar geen gemeubelde kamers te huur zijn. De winkels zijn van frisse waren voorzien. Parijs en Brussel zenden hun verleidelijke artikels. De oude en nieuwe hotels strekken overal hun lange armen uit, om de gasten op te vangen.

Allen willen profiteren van het seizoen, om daarna het geld te verteren. Men is nog aan de voorbereiding toe, want het seizoen is eigenlijk nauwelijks begonnen. Hier en daar komt het stadje tot leven. De markt is een burcht vol ezelskarren. De talloze grote en kleine korven met groenten, eieren, boter en gepluimde kippen staan in het gelid opgesteld. De marktkramers moeten reeds van vóór zonsopgang op de been geweest zijn.

Er is nog een korte afstand, en dan kan men langzaam over een aantrekkelijke brug gaan, die slechts enkele jaren geleden opgericht werd en nu reeds overbodig wordt. Die gekke, nutteloze gracht moet binnenkort gevuld worden, zodat de stad rechtstreeks bij de zee kan liggen. Ook in dit land kan men dus door kostbare, maar nutteloze openbare werken waardevol geld verkwisten. Er is in de badstad verder weinig veranderd, behalve het kursaal, waar een groot, ruim, glazen huis aangebouwd werd, zodat de voorname lui zich behoorlijk tegen het slechte weer kunnen beschermen en zich kunnen laten bewonderen.

Maar kijk eens ! Daar ligt de grote, geweldige zee in de heerlijke morgenzonneschijn aan onze voeten, een onmetelijke spiegelvlakte, die nauwelijks hier en daar door een briesje bewogen wordt.

Kleinere en grotere vissersschuiten met hun gelijkvormige zeilen rusten tot aan de horizon op de schitterende watervlakte. Lusteloos slaan de wijkende strandgolven - het is ebbe - tegen de oever. En toch geurt de zee op deze morgenstond zo fris en verkwikkend, en zendt de nauwelijks waaiende zeewind de luchtgoven zo zacht en koel over, dat men onwillekeurig blijft staan, zich om de zee verheugt (wie ziet haar terug en begroet haar niet met vreugde ?) en met begeerte de morgendrank opslurpt, die de hand van God hier zo rijkelijk uitdeelt. Men ademt diep, altijd dieper. Het is alsof men lichaam en ziel wil volzuigen van deze heerlijke lucht, en alsof men terzelfdertijd alle onzuivere stof, geur en walm die men tot nu toe heeft moeten inslikken, uit zich wil drijven.

Men begint zich zelfs langzamerhand altijd maar hoger op te richten. Het is tenminste alsof de frisse, vochtige zeelucht aan het lusteloze lichaam reeds de juiste, natuurlijke veerkracht terugschenkt.

Dit is zeker : wie in de vroege morgenstond een behoorlijke wandeling aan zee maakt, en dan voor het ontbijt terugkeert, brengt een andere eetlust mee, en een frisser geest dan degene die zich uit het warme bed naar de koffietafel moet loodsen en die de eerste gave Gods van de dag met een slaperig gezicht aankijkt.

Hoe eenzaam en stil is het nog langs de hele kust. Een feestelijke, bijna heilige rust ligt over zee en strand, die baden in een stralende zonneshijn. Er is nauwelijks één mensenziel verschenen om van deze heerlijkheid te genieten. Ach, de meesten hebben gisteren waarschijnlijk tot diep in de nacht genoten, en verteren nog moeizaam de restanten. Laten we verder het strand opwaarts gaan. Het gaat immers, of men nu naar het zuidwesten of naar het noordoosten gaat, altijd opwaarts. Misschien treffen we bij de bekende badplaatsen bekende gezichten aan. Die vier- tot vijfhonderd badwagens, die het seizoen nodig heeft, zijn in 't gelid opgesteld met het rondreizende bureau en de magazijnen voor de badpakken. De "zeewijven" ("Meerweiber"), de badvrouwen in hun lange donkerblauwe rokken, en witte kappen, en ook de baders in hun rode broeken en truien, die door een gordel samen gehouden worden, zijn reeds ter plaatse. Het reglement schrijft de badvrouwen voor dat ze 's morgens reeds om vijf uur op het strand moeten zijn. Ze moeten er zo lang blijven, als de baders hun dienst wensen. Dit geldt voor de zon- en feestdagen, zodat het badpersoneel zijn kerkelijke plichten niet kan vervullen. Het bestuur van de dienst der zeebaden bekommert zich natuurlijk niet om kerkelijke plichten. Het enige waar het op aankomt, is zoveel mogelijk winst te halen uit het seizoen. Deze "zeewijven" en "zeemannen" (1) zijn een zeer bijzonder volkje, en het loont wel de moeite om hen even van naderbij in ogenschouw te nemen. Het moeten wel gezonde, en sterke mensen zijn. Dit blijkt uit hun werk. Ze begeleiden namelijk de baders die het verlangen, zodra deze de badwagen verlaten, van het ondiepe water naar het diepere. Ze moeten bij hen blijven, tot het bad genomen is. Bij rustige zee reikt het water meestal tot de heupen van de helpers, zodat slechts het onderste deel van het lichaam nat en koud wordt. Bij golvende zee echter worden ook deze mensen nat tot aan de hals. Na het bad dat van vijf tot vijftien minuten duurt, kunnen baders zich in het wagentje omkleeden. De helpers daarentegen blijven aan het werk, en bijgevolg heeft het wisselen van kleren geen zin. Een hele voormiddag zo rondlopen zou volgens de schrijver voor normale mensen noodlottig zijn. Hun winst noemt Kolping behoorlijk. Een verfrissing is voor de badvrouwen een kopje koffie, voor de mannen een borrel. Deze mensen zijn bij hun zwaar werk meestal toegewijd en opgewekt, soms zelfs uitgelaten.

Welke zijn nu de gevolgen van hun werk voor hun gezondheid ? Volgens de Duitse kapelaan was het merkwaardig dat de vrouwen dit zwaar labeur beter verdroegen dan de mannen. Hij had vastgesteld dat gedurende de laatste twaalf jaar een groot deel van de mannen aan de gevolgen van het werk bezweken was. Het mannelijk deel van het personeel was reeds volledig vervangen. De badvrouwen (Kolping blijft hen "Meerweiber" noemen) hadden wonderlijk genoeg stand gehouden. Er waren er zelfs nu nog bij die, zodra het werk

(1) personeel voor baden

voorbij was, even opgeruimd in een kring op het strand dansten als vóór acht of tien jaren. Er waren prachtexemplaren bij. Ze hadden een bronskleurige huid, alsof ze jaar in jaar uit in de zee waren blijven wonen. Hun leeftijd lag tussen 30 en 50 jaar. Wie jonger was, zou de nadelen voor de gezondheid nog minder kunnen verdragen.

De toewijding van al deze mensen vond Kolping merkwaardig. Hij zelf kwam telkens verkwikt en als een herborene uit het water. Na het bad maakte hij meestal nog een strandwandeling. Daar tussen de duinen en de ruisende branding te lopen, zonder mensen in het rond, was voor hem een buitengewone ervaring, die tot zingen of tot aanbidden aanzette. Tijdens zijn terugweg viel het op dat de vertegenwoordigers van "de voorname wereld" op dit vroege uur nog niet op stap waren. Zij zouden slechts veel later opdagen. Van een frisse vroege morgen aan zee weten deze mensen meestal niets te vertellen. Zij hadden het immers gisteravond tot diep in de nacht zeer druk.

*
* *

Zaterdag, 2 september 1865

. . . Badgasten wandelen naar de zee, anderen komen terug. Aan de deuren van de kroegen staan werkloze kelners, met hun servet over de arm geslagen, de voorbijgangers gade te slaan. Ze zijn zeer talrijk voor de nog kleine schare verlofgangers. De wereld van kroegbazen en kelners heeft iets zeer bijzonders gedurende zo'n zomerseizoen. In weinig tijd moet veel geld verdiend worden. Zo niet gaat de hele zaak ten gronde. De meeste hotels zijn buiten het seizoen van drie maanden gesloten. Dan zijn huis en inrichting een dood kapitaal.

Zeer eigen aan het seizoen zijn de vele honden, die bij het zwakke geslacht van een bijzondere bescherming genieten. Het is opvallend hoeveel vrouwen door hun hondje uit wandelen worden genomen. Andere damens dragen hun lieveling, behoorlijk gewassen, gekamd en gekapt op de arm, met een zorg die ontroerend zou zijn, indien het niet om een hond ging. Wanneer het nog katten waren; maar neen, honden moeten het zijn, want de hond is nu mode.

"Dit is een echt hondenseizoen" zei een stevige, Duitse badgast, die Kolping voor het eerst op deze mode opmerkzaam maakte. Een dame merkte op dat mode een streng gebod was. "Men onderwerpt zich er aan en daarmee basta !"

De kapelaan was verrast en besloot dat de mode nog strenger was dan de geloofsartikels.

Langs het strand wandelend snoof Kolping gulzig de adem van de zee op, een medicijn die zo kostbaar was, zoals elk dokter ze wel kon voorschrijven, maar zoals geen dokter ze bereiden kan. Het was volgens hem de juiste drank voor het afgematte lichaam, voor verslachte zenuwen, vermoeide longen, een trage lever, en voor een zwaar hoofd.

De meeste mensen waren volgens de kapelaan te druk bezig met het lezen van romannetjes, met brei en haakwerkjes, maar weinigen dachten er aan om zichzelf wat echte rust en bezinning te verschaffen. Wat niet aantrekkelijk en met bonte kleuren voor hun ogen

danste, werd voor deze mensen vlug vervelend. Het viel hem op dat sommige mannen in ijdelheid voor de vrouwen niet moesten onderdoen. Om de haverklap gingen ze zich omkleden in opvallende kleuren. Hij was niet zo afkerig van een kleurrijke kledij, maar vondt dat niet alles past voor iedereen. Hierbij hekelde hij dezen die er op uit waren om op te vallen door hun gekunstelde opschik. Hij vroeg zich af hoe zij aan een roze huidskleur en aan die weelderige haren kwamen, die 's morgens bij het zeebad nog bleekgezichten waren met dunnen haarvlechten. In het schouwspel dat dit modieuze volk elke avond vóór het kursaal aanbood, speelden de Joden ("die Kinder Israels") een hoofdrol. "De mode beveelt en zwijgend gehoorzaamt de wereld" besloot hij.

Zaterdag, 9 september 1865

Aan zee waren er ook onuitstaanbare dagen. Soms bracht de afmattende zuidenwind die uit het binnenland kwam, een massa insecten met zich mee uit de kwalijk ruikende kanalen, vijvers en poelen van de streek. Men kon er zich moeilijk tegen weren. Wie drank bij zich had, moest het glas met de hand bedekken. Op zulke verzengende dagen vond men enkel schaduw in de kroeg, en bracht het zeebad geen verkwikking. Zo'n insectenplaag duurde echter meestal niet lang. Spijts alles bleef Kolping de schoonheid van hemel en zee bewonderen, waarover volgens hem nog zoals op de eerste scheppingsdag de geest van God zweefde. De kapelaan uit Keulen kon het opnieuw niet nalaten kritiek uit te brengen op de modieuze bezoekers van het kursaal, die op hun hoed een of ander vogelsoort meedroegen, een paradijsvogel, een fazant of een koekoek. Deze mensen keerden de rug naar de zee, de zon en de prachtige avondhemel, en waren er enkel op uit om zelf gezien te worden door anderen. "Sehen, besehen und gesehen werden, das ist das offene Geheimniss der ganzen Zusammenkunft." Adolp Kolping besluit met zeer moraliserende beschouwingen over opvoeding, vooral dan over de opvoeding van de vrouw, die volgens hem meer zou moeten toegespitst worden op haar taak als huisvrouw, en niet op die van "paradepaardje". Hij heeft echter zijn betoog niet kunnen beëindigen, wegens zijn ziekte en dood.

John GHEERAERT

DE BEL-AIR

Bij het vernemen van het heuglijk nieuws dat het Stadsbestuur van Oostende het Hôtel Bel-Air aangekocht heeft om er de diensten van het Officieel Bureau van Toerisme in onder te brengen heeft "De Plate" een eendrachtige "bravo !" geroepen.

"De Plate" is overtuigd dat deze oplossing, die ongetwijfeld een goede is, door de overgrote meerderheid van de Oostendenaars zal goedgekeurd worden.

Aldus krijgt de toeristische infrastructuur zeker een goeie ligging en blijft het Marie-Joséplein een ongeschonden parkje in het stadscentrum.

Het Hotel Bel-Air heeft al een brokje Oostendse geschiedenis achter zich. Dit kan men o.a. vaststellen aan de prentkaarten op onze 2 fotobladzijden afgedrukt.

August VAN ISEGHEM
Voorzitter

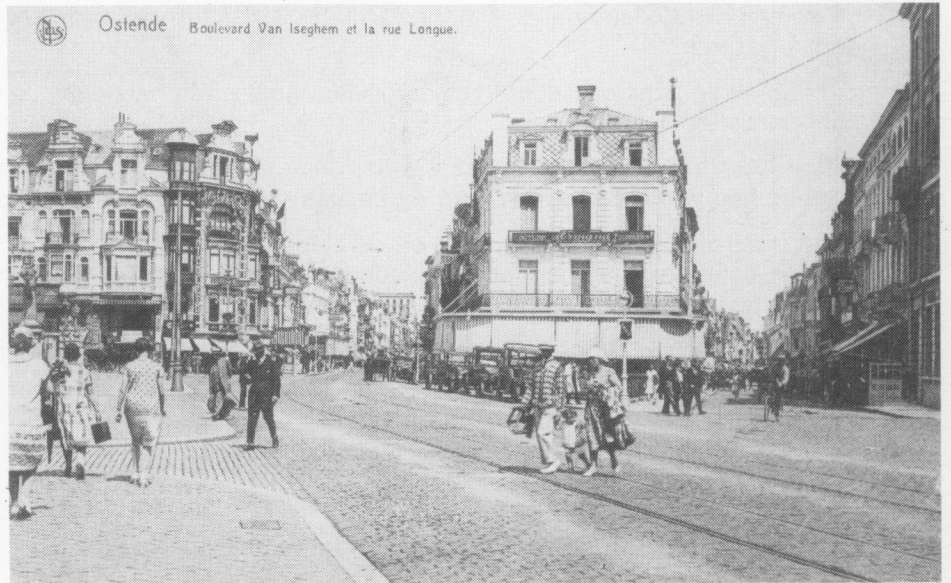
HET HOTEL BEL-AIR IN HET VERLEDEN

Een volledige historiek van het Hotel "Bel Air" zou heel wat opzoekingswerk vragen. Toch hebben we, gezien de grote gebeurtenis van de aankoop van de "Bel Air" door het Stadsbestuur, niet willen nalaten om U aan de hand van enkele oude prentkaarten de door ons gekende bestemmingen van het gebouw te leren kennen.

1. Vóór 1914 was aldaar het gekende restaurant MAXIM'S. Daar vergaderden de inrichters van de eerste vliegtuigmeeting die in 1909 op het strand te Oostende plaatsvond.
2. Na de Eerste Wereldoorlog kwam er zich een mode-zaak vestigen : HAUTE-COUTURE ARMAND. In grote letters kon men lezen : "COUTURE ARMAND FOURRURES". (ca. 1924-1927).
3. In 1928 opnieuw een restaurant : "RESTAURANT FRAY".
4. Enkele jaren later werd het "RITZ HÔTEL" (ca. 1934 ?).
5. Op foto's in 1938 zien we reeds de naam "HÔTEL BEL AIR" verschijnen.
6. Na de Tweede Wereldoorlog werd het beschadigde en verouderde Hôtel Bel-Air helemaal vernieuwd. In de vergaderzaal werd de dames-serviceclub "Les Soroptimistes" gesticht. Na verschillende eigenaars, en een faillissement, werd de restaurantzaal gebruikt als verkoopszaal voor Oosterse tapijten, vazen en dergelijke sierwaren.

Omer VILAIN

VAN "BEL AIR"...

THE COMMENTARIES OF SR FRANCIS VERE

SLAG VAN OOSTENDE (9)

Het is zeker dat, zo de Generaal fout is in zijn daden: hij leende onze personen daarvoor, en wij zijn in Uw macht. Ik heb geen schrik, zo lang ik het woord van Don Augustino heb, voor mijn veiligheid.

De nobele Heer, bewogen door mijn vertrouwen, nam mij in zijn armen, en verzekerde me opnieuw met voorkomendheid. Hij was even goed als zijn woord.

Dit voorbij zijnde, vertelde hij me dat hij dit alles aan de Aartshertog zou overbrengen, en vroeg me mijn mening voor de toekomst. Ik vertelde hem dat het geheel een misverstand was geweest, buiten alle twijfels, en vroeg om de Generaal te mogen schrijven over de huidige toestand van zaken, de ontevredenheid van Zijne Hoogheid, het gevaar waarin wij betrokken waren, en het verder doel van onze besprekingen. (:159).

Dit antwoord werd aan Zijne Hoogheid overgemaakt door Owen, en daarop werd een gezant naar de stad gestuurd. Het gevolg was dat de afgevaardigden werden vrijgelaten.

De Generaal was gelukkig met de terugkeer. Hij had schrik geleden om ons, die -zoals Kapitein Charles Raffart me achteraf vertelde- niet klein geweest was voor mij. Wat kan ik doen voor mijn Luitenant-Kolonel, die ik graag terugzag, en graag mijn losgeld vijf maal betaalde.

Hij was zelfzeker in de hoop op rechtvaardigheid van de vijand. Schrik voor een slechte afloop -zei hij- kon ik niet beter lijden dan voor het goede doel. De reden waaraan hij dacht, en waarom hij zo handelde, was tijdwinst voor de werken in de oude stad. Die werken kenden een goede vooruitgang omdat er geen aanvallen waren en alle handen meteen aan het werk konden gezet worden in het graafwerk met de wapens schietensgereed bij de hand.

Hij behandelde de zaak zo, dat de afgevaardigden weldra terugkeerden, maar de oude stad en de versterkingen waren intussen duizend man sterker geworden.

Hij kon dit niet gedaan hebben, wanneer de onderhandelingen ogenblikkelijk begonnen waren, zo vermeed hij een eerste gesprek.

Zo nam hij de zaak op- ieder heeft zijn eigen manier van handelen-, en zo was de oplossing zeker en veilig voor hem en zijn doel. (:160).

Edward Goldwell, een gentleman, die hem dan in zijn kamer opwachtte om hem te verwittigen van hun komst, verweet hen verraad van hun zijde, en maakte daarvan de reden waarom zij niet in de stad mochten blijven.

Deze discussies gingen tussen hen en de Generaal. Intussen kwam er het hoge tij, het water steeg zo hoog, dat er geen overgang meer mogelijk was zonder schip. Een schip was er niet te vinden op die zijde van de stad, en er werd ook geen gebracht, want dit doorkruiste zijn bedoelingen.

De afgevaardigden moesten ter plaatse blijven, maar hij moest hen mijden. Hij kon zijn taak niet doen, met hun ogen en oren zo dicht bij hem.

Daarom stuurde hij hen naar hun vrienden op de oostzijde. Wijselijk zei hij dat eer dat zij opnieuw ter plaatse waren op de zuid- en westzijde om Zijne Hoogheid te bereiken, en de zaak in de raad te bespreken, daardoor kwam er een winst in zijn voordeel van een ganse winternacht en een groot deel van de daaropvolgende dag. Dit viel ook zo uit, en buiten zijn wil om duurde het nog langer.

Bij de terugkeer van de afgevaardigden kwam het gesprek op gang. Hij feestte met hen, dronk en onderhield zich met hen, maar kwam niet ogenblikkelijk aan de toedracht van de zaak, hoezeer zij ook aandrongen.

En zo werd dat deel van de dag en de ganse nacht doorgebracht.

Het zelfde was ons overkomen in het kamp, uitgezonderd de drank. Er was geen overdaad, maar een goede en vriendschappelijke ontvangst. (:161).

In de morgen kwamen vijf schepen uit zeeland de rede opgevaren met 400 man aan boord, samen met de materialen voor de zeeeringen.

Ze landden op het strand met sloepen en lange boten, maar zonder resultaat werden ze beschoten door de vijand.

De aankomst van de hulp van de Staten werd door de Generaal in dank aangenomen om de overeenkomst te verbreken. Nochtans waren de besprekingen nog niet begonnen.

De afgevaardigden werden ontlast, en Cerano kwam als eerste terug. Het was mijn recht om als eerste te gaan, maar ik stuurde Kapitein Fairfax naar Don Juan de Pantochi, die zei dat hij verlangde dat ik bleef, enkel om mijn aangenaam gezelschap, en daar ik hun taal sprak. Ik ging akkoord om geen slechte indruk van mijn integriteit te geven.

Wanneer Fairfax in de stad kwam vertrok Ottanes, en ik na hem.

De Generaal was niet vreugdevol dat ik wegbleef van mijn beurt, maar wanneer ik de reden opgaf, scheen hij tevreden.

Generaal Vere had nu een deel van de langvermelde voorraden ontvangen, samen met de belofte van nog meer. Dadelijk werd de overeenkomst brutaal verbroken, en hij stuurde aande Aartshertog volgend schrijven: (:162).

"Tot hiertoe hielden we het om zekere redenen als nodig te onderhandelen met de afgevaardigden van Uwe Hoogheid.

NAAR TOERISMEBUREAU!

Ostende - Kursaal - Sortie vers la ville
Oostende - Kursaal - Uitgang naar de stad

201. Ostende Carrefour rue Longue et Boulevard van Iseghem Ostend
Oostende Kruispunt Langestraat en Boulevard Van Iseghem

Terwijl wij een conclusie naderden over de voorwaarden en de artikelen, kwam de oorlogsvloot aan met voorraden. Zo kunnen we niet meer volwaardig aan de overeenkomst voldoen, wat Uwe Hoogheid niet kwalijk zal nemen. Niettegenstaande Uw kracht daalt, zal U ons niet weigeren, als een goede Prins betaamt, om tot een gesprek met uw Hoogheid te komen.

Uit de stad Oostende, 25 december 1601 (get) Francis Vere".

Na al die moeilijkheden voor de Aartshertog om het beleg te houden, werd nu ook zijn eer in de zaak betrokken, samen met wat nog overbleef van hoop voor de inname van de stad. (:163).

Hij was ontmoedigd. Met eigen ogen had hij dit aangezien wanneer hij met de Infante, vergezeld van een gevolg van twintig dames en heren, de stad in ogenshouw nam, steeds met de hoop er binnen te trekken.

N.v.d.v.: Vlietinck schrijft daarover op blz. 290: "Des anderen daags, 1e Kerstdag, bleef de wapenstilstand nog doorgaan en er verenigden zich op de terreinen rondom de stad duizenden toeschouwers van de omliggende plaatsen. Het was een volkomen kermis of volksfeest, waarbij ook de Aartshertog met zijn staf, en de Aartshertogin met twintig hofdames tot nabij de wallen kwamen, en belegeraars en belegerden samen een glas dronken en feest vierden".

Nu was zijn hoop verloren na zoveel vertrouwen, en de vraag voor een grote aanval op de stad kwam naar voor. Dit heel speciaal, omdat juist vóór het gesprek, alles daartoe gereed was.

Was het om wille van de opheffing van de overeenkomst of de hogere sterkte van de stad, maar geen belangrijke aanval volgde vele tijd daarop.

We hebben redenen om te geloven dat Vere dit nooit beklag. Hij had meteen nog de tijd om aan zijn verdediging te werken met 1200 man, acht dagen lang. Al die tijd stond hij, zelfs bij nacht, bij laagtij op wacht, daar dit het meest gevreesde tijdstip was.

Dit was meteen ook een steun voor zijn manschappen, terwijl spionnen hem van de voorbereidingen van de vijand op de hoogte brachten.

Zorgvuldig werden de hoofdbolwerken Helmont en Sand-hill, samen met de andere, voorzien van kanonnen en stenen, aangevuld met de andere voorzieningen.

Intussen spaarden de belegeraars hun poeder niet. De schepen die dag- en nacht de stad bevoorraadden, waren dan ook de reden voor veel salvo's tussen de stad en het kamp.

De zevende januari was "de" dag voor de belegeraars. Gans de dag bestookten zij, zonder onderbreking, de bolwerken Sand-hill, Helmont en Porc-espice, samen met de omringende plaatsen.

Dit gebeurde met 18 kanonnen uit twee batterijen, één aan de voet van de duinen op de "catteys" en de andere op de zuidzijde daarvan. (:165).

De kanonnières telden 2000 schoten op die zijde van de stad, alle kogels wogen 40 of 46 pond het stuk.

Na dat ik zover betrokken was, ontmoette ik Henry Hexham, die in de strijd gewikkeld was, hier volgt zijn verhaal: Zijne Hoogheid de Aartshertog was in het ootje genomen door de overeenkomst, en dat had hem zwaar gekwetst. Dit bracht ook de woede teweeg in de Oorlogsraad die hem afgeraden had om een aanval uit te voeren op de dag dat het gesprek een aanvang diende te nemen.

Niemand durfde de Aartshertog gedurende een drietal dagen in de ogen kijken na die gebeurtenis. Anderen, om hem aangenaam te zijn drongen aan op een aanval. Hierop nam Zijne Hoogheid een besluit tot wraak op de stad. Hij zou hen allen te vuur en te zwaard brengen, en zijn kommandanten en soldaten zwoeren met hem die eed. Wanneer zij de stad zouden betreden, zou man, vrouw, noch kind gespaard worden.

Nadat de vijand met meer dan 163.200 kanonschoten de stad op de knieën zou gebracht hebben, zou geen enkele steen nog bovenop de andere staan; maar nu, om zijn woede en wraak op ons te koelen, op de 7e januari, vroeg in de morgen, begon hij met 18 kanonnen en halve kanonnen op ons te vuren met kogels van 40 tot 48 pond stuk uit hun batterijen.

Ook het geschut op hun cattery aan de voet van de duinen beschoot de Zand-hil, de Porc-espice en Helmont (:166). Gans die dag tot tegen het avondgloren werd Sandhil beschoten, en de oude stad kreeg 2200 kanonschoten te verduren.

Zo erg was de beschieting dat de plaats eerder de naam van IJzeren heuvel dan Zandheuvel verdiende. De heuvel zat zo vol kogels, dat vele onder hen er af rolden in de False-bray, en kogels die insloegen op reeds eerder ingeslagen kogels, vlogen in stukken de lucht in.

Tijdens deze beschieting maakte de vijand verdere voorbereidingen tot de eigenlijke aanval. Ladders werden aangebracht, munitie en handgranaten werden samen met ander materiaal opgeslagen. Dit bracht meteen ook vermoeidheid in de rangen.

Graaf Farnese, een Italiaan, zou eerst aanvallen met 2000 Italianen en Spanjaarden; hun doel Zand-hill, de bres, en de rand van de oude stad.

De Gouverneur van Diksmuide met 2000 man, Spanjaarden en anderen, zouden Porc-espice en Helmont voor hun rekening nemen.

VERANTWOORDING :

Gewoontegetrouw stellen wij op schrift wat wij door grondig en aandachtig exciperen van de jaarlijkse lopende "Bibliografie van de geschiedenis van België", jaar 1981, aangetroffen hebben, en wat Oostende en de kuststreek meer in het bijzonder kan aanbelangen. Aan te stippen valt, dat dit onontkomelijk een subjectieve keuze is van ondergetekende, gepuurd uit een overvloed van zgn. 'bibliografische nummers'; deze keuze, naar beste vermogen en inzicht verricht, kan niet en wil ook niet aanspraak maken op volledigheid.

De bedoeling van zo'n opsomming is essentiëel : op de hoogte brengen, oriënteren, op de hoogte houden welke boeken en tijdschriftenartikelen weerhouden werden door een aantal beroepshistorici. Bovenvermelde biografie, samengesteld onder leiding van Prof. Dr. Romain VAN EENOO, wordt steeds jaarlijks afgedrukt in de "Revue belge de philologie et d'histoire = Belgisch tijdschrift voor filologie en geschiedenis", deel 60, 1982, nr. 4, blz. 898-1.000.

- nr. 35.273 : GHYSELBRECHT (A.), Archieven in kleinere Westvlaamse steden. Nieuwpoort : Het archief van het oud regime. In : Vlaamse Stam, jgr. 17, 1981, nr. 2, blz. 91-95.
- nr. 35.350 : BAUWENS (Jacques) & GEVAERT (Patrick), De Panne. Tielt, Lannoo, 1981, 207 blz., ill.
- nr. 35.361 : VYNCKE (Yvonne), Oostende in oude prentkaarten. Deel 2. Zaltbommel, Europese Bibliotheek, 1980, 144 blz.
- nr. 35.529 : BOTERBERGE (R.), Over de vuurtorens van Blankenberge. In : Biekorf, jrg. 81, 1981, blz. 260-268.
- nr. 35.602 : COORNAERT (Maurits), Westkapelle en Ramskapelle. De geschiedenis, de fotografie en de toponymie van Westkapelle en Ramskapelle met een studie over de Brugse tegelrie. Tielt, 1981, 474 blz., ill., kaarten.
- nr. 35.847 : BOIJEN (R.), Inventaris van het archieffonds "Oostenrijkse periode, 1713-1795". Brussel, Koninklijk Legermuseum, 1981, 72 blz. (Reeks : Centrum voor Militaire Geschiedenis, nr. 11).
- nr. 35.848 : ALCALA ZAMORA Y QUEIPO DE LLANO (José), España, Flandes y el Mar del Norte (1618-1639). Barcelone, Panea, 1975, 560 blz.
- nr. 35.993 : DE KRAKER (A.M.J.), De woelingen der watergeuzen in het Vlaamse kustgebied. Een onderzoek naar hun akties in de Vier Ambachten en de gevolgen daarvan tussen 1572 en 1576. In : Oudheidkundige Kring "De Vier Ambachten", 1980-1981, blz. 65-186.
- nr. 36.260 : FOULON (Michel) & POULAIN (Michel), Répertoire historique des communes belges de 1831 à nos jours. = Geschiedkundig overzicht van de Belgische gemeenten van 1831 tot heden. Louvain la-Neuve, Département de démographie, 1981, 252 blz.

- nr. 36.280 : EVERAERT (H.), Herinneringen uit de wereldoorlog 1914-1918. In : De Plate, jrg. 10, 1981, blz. 13-16 en 37-42. (= dagboek).
- nr. 36.294 : COCLE (Paul), West-Vlaanderen in mei '40. Roeselare, Roularta, 1981, 224 blz.
- nr. 36.317 : SCHEPENS (Luc), De Belgen in Groot-Britannië 1940-1944. Feiten en getuigenissen. Nijmegen, B. Gottmer; Brugge, Orion; 1980, 238 blz.
- nr. 36.469 : Willemsfonds, afdeling Oostende : 1880-1980. Oostende; Willemsfonds, afdeling Oostende; (1980), 238 blz.
- nr. 36.681 : CONSTANDT (Marc), Delbouille en Dujardin : twee pioniers van het Oostendse toerisme. Brugge, M. Van de Wiele, 1981, 60 blz. (Bijdragen tot de Westvlaamse geschiedenis, nr. 1).
- nr. 36.682 : CONSTANDT (Marc), Westende : een geslaagd Brussels toeristisch initiatief (1896-1914). In : Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis 'Société d'Emulation', deel 118, 1981, nrs. 1-2, blz. 63-79.
- nr. 36.688 : DEVOLDER (Daniël), Geschiedkundig overzicht van het openbaar vervoer in de provincie West-Vlaanderen vanaf 4 augustus 1914 tot 1918. Brugge, Eigen Beheer, 1981.
- nr. 36.690 : DE VOLDER (Daniël), Geschiedkundig overzicht van het openbaar vervoer in de streek van Oostende en Veurne vanaf 1838 tot 1914. Brugge, Eigen Beheer, 1981, 31 blz.
- nr. 36.755 : MENU (Filip), Honderd jaar "Nut en Vermaak". In : De Plate, jrg. 10, 1981, blz. 119-126 en 147-158, bijlagen.
- nr. 36.908 : HOSTYN (Norbert), Vergeeten Oostendse schilders. In : De Plate, jrg. 10, 1981, blz. 18-19, 30-31, 62-63, 80-82, 113-115, 144-146, 190-193, 202-204, 243.
- nr. 36.913 : LEGRAND (Francine-Claire), Léon Spilliaert. Tielt, Lannoo, 1981, 248 blz.
- nr. 36.921 : HOSTYN (Norbert), Realisaties van niet-Oostendse architecten te Oostende en omgeving : 1800-1914. In : Biekorf, jrg. 81, 1981, blz. 341-345.
- nr. 36.926 : HOSTYN (Norbert), Oostendse muziekgeschiedenis. In : De Plate, jrg. 10, 1981, blz. 9-11, 34-36, 65, 85, 130, 158.
- nr. 36.945 : HAEST (Juliaan), Ferdinand Vercnocke. Antwerpen, Artiëstenfonds, 1980, 149 blz.

Emiel SMISSAERT

"EEN MODERNE WIJK" - DE "OPEX" OF VUURTORENWIJK : OOSTENDE'S OOSTELIJKE UITBREIDING (1)

"Een nieuwe Visserschhaven, een nieuwe Vuurtoren en een nieuwe Vischmijn verhoogden op zeer gelukkige wijze de uitbreiding van ons Vlaamsch visschersbedrijf.

Het was Z.M. koning Albert die een totale wijziging voorstond, wat betreft ons zoo schilderachtig visscherskwartier. Daarvoor waren argumenten te over. Vooreerst was het niet langer doenlijk de aangevoerde visch van het dok naar de oude vischmijn over te brengen. Dit veroorzaakte niet alleen verlies aan tijd, doch de kwaliteit van de visch leed ook hetzij door de zon, hetzij door het zwarte stof van de naburige kolenstapels. Ijs moest zelfs van de overzijde aangevoerd worden, wat een ongerieflijkheid te meer beteekende. Verder was heel het visscherskwartier één woonkazerne geworden en waren de kroegen zoodanig in aantal toegenomen dat ons zeevolk in een gealcoholiseerd ras dreigde te ontaarden. Men begrijpt dat, ook op zedelijk gebied, een ware ondergang van ons volk te voorzien was.

Het Oostendsch Gemeentebestuur heeft dus voor zijn visschers een moderne en gezonde wijk gesticht, waar tevens alle instellingen, zooals dokken, stapelhuizen en vischmijn in hun onmiddellijk bereik werden gesteld.

Vergeten wij daarbij niet, dat de visscherskinderen op die wijze bewaard blijven voor het beroep van hun voorvaderen, daar allerhande "postjes" in een te nabije seizoenstad tal van zeemanszonen aan de scheepvaart ontrukten."

Met deze bewoordingen "bezong" een tijdgenoot, Valère FOUTRY, onderwijzer te Oostende en auteur van "Merkwaardige Bladzijden uit de geschiedenis van Oostende" (Antwerpen, 1938) het nut van de nieuwe visserswijk die in de decennia voorheen waren ontstaan halfweg tussen Oostende en Bredene.

Een Conventie van augustus 1912 tussen de Staat en de Stad Oostende besloot tot de aanleg van een nieuw havencomplex ten oosten van de havengeul. Niet enkel een modern havencomplex met alle aanhorigheden werd gepland, maar ook gronden voor industrie en voor een nieuwe woonwijk voor vissers werd voorzien. Om deze plannen te realiseren diende de volkse wijk die rond de vuurtoren was gegroeid te verdwijnen (2).

De Oude Vuurtorenwijk werd dus totaal onteigend en een nieuwe vuurtorenwijk werd gepland ten Oosten van de Congolaan/nu Dr. E. Moreauxlaan. Die gronden, in totaal zo'n 70 ha. dienden toen hoofdzakelijk voor kleine land- & tuinbouw.

De stad nam de beslissing die 70 ha. gronden in eens te verwerven en er stelselmatig wegen, riolen en andere nutsvoorzieningen aan te brengen en de gronden dan als bouwgrond door te verkopen. De wegen zouden in totaal zo'n 20 ha. van de 70 in beslag gaan nemen.

De bedoeling was verder de werken te financieren met de opbrengst van de verkoop der bouwgronden (Kon. Besluit van 15 jan 1923).

De Stad Oostende besliste verder de afhandeling van het project in concessie te geven aan een op te richten maatschappij. Op 27 december 1924 werd de concessie voor de aanleg van de nieuwe Vuurtorenwijk in aanbesteding gegeven. De Concessie werd verworven door de Heer Michel LEBLEU. Op 16 januari hechtte de bestendige deputatie haar goedkeuring aan deze toekenning.

Conform het las-
tenboek sticht-
te Michel LEBLEU
DE N.V. "Ostende
Phare et Exten-
sion", kortom
O.P.E.X.

Uit het genoemde
artikel van Pier-
re VERRAERT lich-
ten we nog vol-
gende wetenswaar-
digheden :

· STRATEN : urba-
nisch werden 3
hoofd-straten
voorzien : Voor-
havenlaan, Stan-
leylaan en Afrikalaan.

Deze werden gekalseid; de andere straten werden van moderne betonbedekking voorzien.

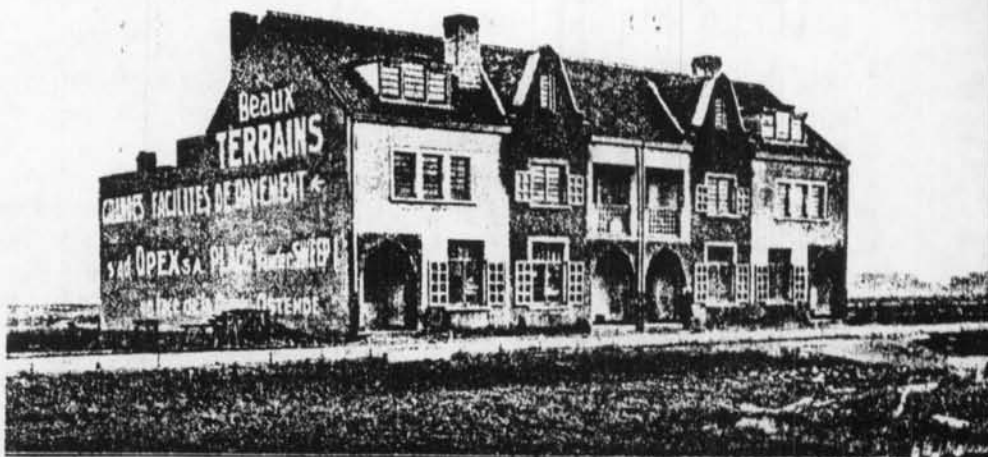
· RIOLERING : een systeem "tout à l'égout" (3) waarvan de hoofdcollector uitmondt in een zuiveringsstation in de zuidhoek van de industriewijk in de vissershaven. Bij de collector komt een reservoir om overtollig water bij uitzonderlijke neerslag in een bekken op te vangen, in afwachting van een gunstige waterstand voor lozing van het afvalwater.

· DRINKWATER : te leveren door de "Société Intercommunale des Eaux des Flandres". Een speciale aftakking op de hoofdtoevoerleiding van de maatschappij voedt een nieuwe watertoren hoek Congolaan/Victorialaan. Ze wordt 30 m hoog en zal een capaciteit van 300 m hebben (4). In de Gemeenteraad van 6 juni 1930 werd tot de bouw van de watertoren beslist.

GAS-ELEKTRICITEIT-SCHOLEN-KERK-OPENBARE GEBOUWEN : worden door toedoen van de Stad Oostende opgetrokken.

SOCIALE WONINGEN : de N.V. OPEX stond tegen gunstige voorwaarden een terrein van 3 ha af aan de samenwerkende vennootschap "De Oostendse Haard". "De Oostendse Haard" had plannen voor een tuinwijk van 152 huizen, t.z. 135 ééngezinswoningen en 17 driegezinswoningen, in totaal 186 woningen.

De ééngezinswoningen werden verkocht; de kopers konden mits bepaalde voorwaarden, het nodige kapitaal lenen bij de A.S.L.K.

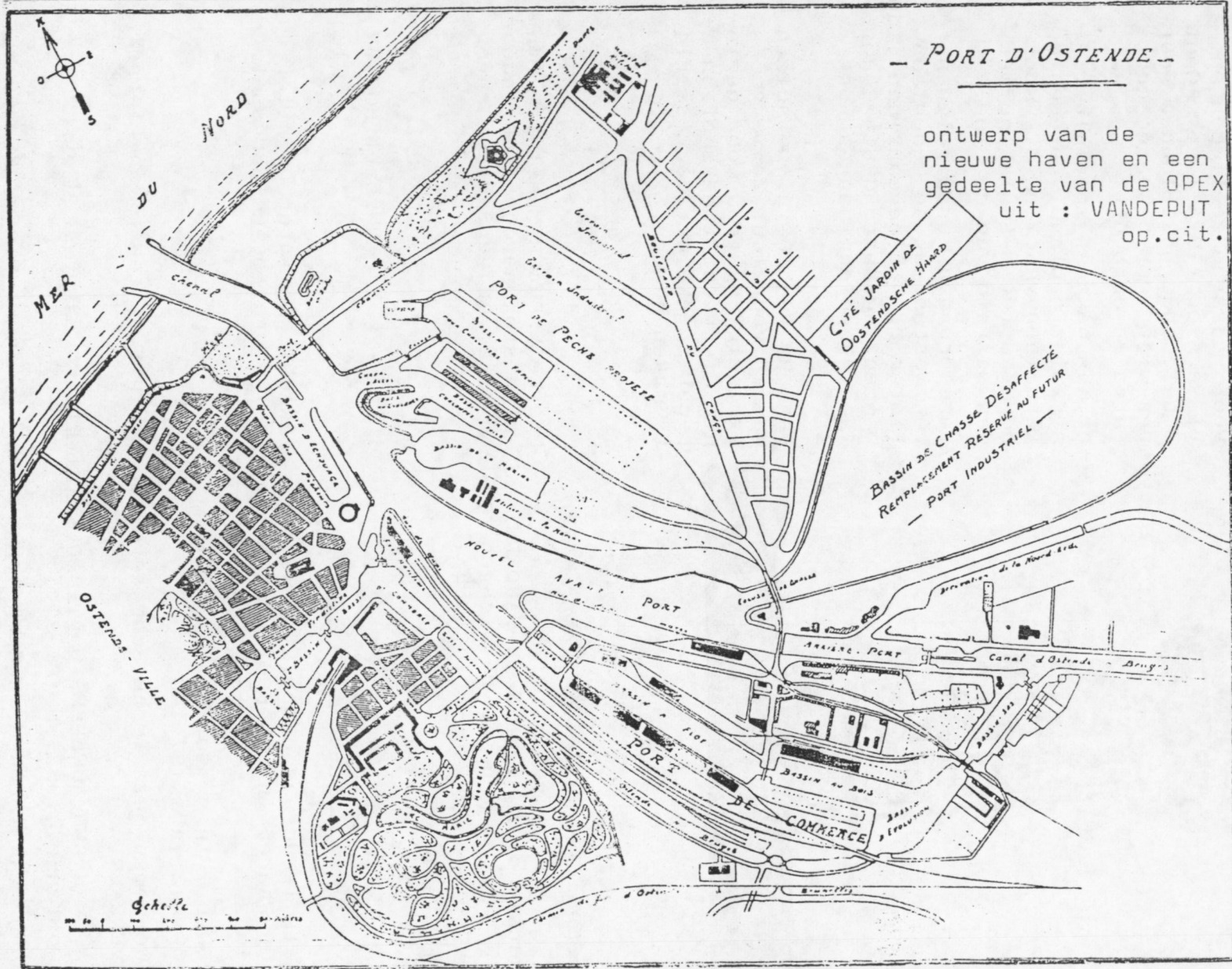
Groupe d'habitations ouvrières construites par la Société Opex.

Groupe d'habitations construites par la Société Opex.

— PORT D'OSTENDE —

ontwerp van de
nieuwe haven en een
gedeelte van de OPEX
uit : VANDEPUT
op.cit.

De watertoren Opex in de Victorialaan (1930).

dit door tussenkomst van de N.V. Leningen "Eigen Haard".

In het noorden van de Concessie richtte de Stichting Godtschalck (5) een rusthuis voor bejaarde zeelieden en vissers op (1924-1925). Godtschalck had ook plannen voor een wijk voor bejaarde echtparen in de buurt.

Er was ook een speciale visserswijk gepland, gelegen op terreinen van 7 ha die door de Stad ter beschikking werden gesteld van de Stad.

Deze gronden waren gelegen ten westen van de Congolaan (later Dr. E. Moreauxlaan), de begrenzing bestond uit Congolaan, Napoleonlaan en Fortstraat.

De bouw van 300 à 400 huizen was er voorzien. Ze waren exclusief bestemd voor gezinnen die rechtstreeks of onrechtstreeks met de visserij te maken hadden.

*
* * *

Pierre VERRAERT besluit zijn bijdrage over de OPEX in VANDEPUT met zijn stokpaardje : de industriële vrijhaven, in te richten op de plaats van de Spuikom en op gronden ten oosten van de OPEX.

(vervolgt)

Norbert HOSTYN

-
1. Als leidraad gebruikten we : P. VERRAERT, Le futur Quartier du Phare, in VANDEPUT, Ostende et le littoral belge, Brussel, 1932.
 2. OOIB 1, nrs 190-193
OOIB 2, nrs 187-190
 3. We nemen deze technische term zo over uit de tekst van Pierre VERRAERT.
 4. A. VAN DEN AUWEELE, Gas, electriciteit en water te Oostende, Oostende, 1982, p. 86-87.
 5. Aug. VAN ISEGHEM, Godtschalck 60 jaar !, in De Plate, 85/266-267.

PUBLICATIES TE KOOP IN ONS HEEMMUSEUM

O. Vilain	Langs de Oostendse Kateien	195 Fr
O. Vilain	Langs de Galerijen	225 Fr
N. Hostyn	Leopold II en Oostende (Historische stadswandeling)	40 Fr
N. Hostyn	Oesterboek	500 Fr
N. Hostyn	Vijf vergeten Oostendse schilders	125 Fr
R. Borrey	Van Boom tot Schip	600 Fr
R. Seys	Vlietinck - Geschiedschrijver van het oude Oostende	25 Fr
G. Billiet	O. L. Vrouw Ter Duinen	100 Fr
A. Schyrgens	Le Monde inconnu des Artistes	300 Fr
K. Clybouw	Visserskapel O. L. Vrouw Ter Duinen	145 Fr
K. Clybouw	Jongens van ons dorp	600 Fr
R. Lanoye	Oostende's Epos	400 Fr
J. Gheeraert	Le Mariage de Zotte Louis	125 Fr
J. Gheeraert	Vertellingen uit het Zeepaardje	200 Fr
A. Van Den Auweele	Gas, Electriciteit en Water te Oostende	175 Fr
R. Desnerck	Oostends Woordenboek	1.500 Fr
	Hypodroom Wellington 1883-1983	750 Fr
	Ostendiana II	800 Fr
	Ostendiana III	500 Fr
	Ostendiana IV	500 Fr
	Antony nummer (geïllustreerd)	30 Fr
	Stadsplan van Oostende (met veranderde straatnamen)	20 Fr
	Lijst van drukkers en uitgevers van zichtkaarten van Oostende	25 Fr

Deze publicaties zijn te koop in ons heemmuseum maar kunnen ook besteld worden door storting op P.R. 000 0788241 19 van Heemkundige Kring De Plate, H. Serruyslaan 78, Oostende. (vermeld bedrag + verzending 35 Fr).

Bezit u reeds de foto's van Oostende - Oorlog 1940 ?

(10 foto's - klein formaat)

Te koop in het museum slechts 30 Fr !!

Jean Pierre FALISE

HET STEDELIJK VISSERIJONDERWIJS 1886-1986

In deze, hopelijk, mooie meimaand viert het Stedelijk Visserijonderwijs zijn honderdjarig bestaan. Honderd jaar is een hele tijd en dan ook een uitstekende gelegenheid om het geheel even kleuriger in de verf te zetten. Er zal gevierd worden, de directie en het personeel zal het nodige doen om u de geschiedenis van de Stedelijke Visserijschool uitvoeriger te doen kennen, maar "DE PLATE" wil nu reeds als lokale Heemkring de jubilaris van harte gelukwensen en zijn leden van dit feit op de hoogte brengen, samen met een klein licht verteerbaar brokje historiek.

In September 1883 stelden de bevoegde staatsdiensten leergangen in van Zeevaartkunde en Scheepsbouw, te geven aan de onderwijzers van de kust. De bedoeling was deze laatsten in de mogelijkheid te stellen aan hun onderwijs een strekking te geven die overeenstemde met de lokale belangen. De heren LE COINTE en DOORME werden met deze leergangen belast. Een veertigtal onderwijzers volgden deze kursussen. In 1884 werd over de gegeven stof examens ingericht waarbij de heer TABARY als eerste gerangschikt werd. Bij de verkiezingen te Oostende in 1884 werd de toenmalige burgemeester, de heer Charles JANSSENS, tevens liberaal kamerlid, heftig aangevallen, omdat hij, volgens sommigen althans, de belangen van de vissers verwaarloosd had of slecht verdedigd had.

Om het tegenovergestelde te bewijzen en om aan te tonen hoe hij de vooruitgang van de voornaamste industrie van zijn stad ter harte nam, besloot de burgemeester een vissersklas op te richten in het Stedelijk onderwijs. De heer DEFEVER, directeur van de Ecole Communale gratuite n° 1, werd gelast met het opmaken van het programma voor de leerlingen die de visserij als beroep kozen. Een bijzondere vissersafdeling werd in zijn school opgericht en de heer TABARY werd benoemd tot onderwijzer van deze klas. De eerste klas telde een veertigtal leerlingen. Hiermee werd de Stedelijke Visserijschool de oudste van de zeven visserijscholen die onze kuststreek ooit gekend heeft.

Het eerste lokaal van de Stedelijke Visserijschool bevond zich in de voornoemde school, om later in een deel van het oude Wezenhuis in de Sint-Franciscusstraat te worden overgebracht.

Na de moeilijkheden van de eerste jaren, onvoldoende voorbereiding van de leerlingen, veel schoolverlaters, verschillende afdelingen in één klas (met één onderwijzer), kon vanaf 1890 regelmatig, met Pasen, schriftelijke en mondelinge examens worden afgelegd. De examencommissie was samengesteld uit de heren DOORME, VANDERPLAS en TABARY (klastitularis). De geslaagde leerlingen kregen als beloning een paar laarzen, een zeekaart, een pleinschaal of een meetpasser.

De heer TABARY ging in 1900 met pensioen en werd opgevolgd door de heer Leon BOEHME. In hetzelfde jaar nog werden de twee laatste studie jaren van de vissersafdeling van de Gemeentelijke school nr 1 afgescheiden en als een afzonderlijke school beschouwd. De heer BOEHME die 34 jaar de leiding had van de Stedelijke Visserijschool lag aan de basis van een aanzienlijke reeks verbeteringen en aanpassingen. Er kwamen een drietal leraars bij. Een werk- en machinezaal werden aan de school toegevoegd. Een museum werd er ingericht, terwijl ook een technische biobibliotheek werd aangelegd.

Na de eerste wereldoorlog volgde de school de evolutie op de voet. De donkey in de machinezaal werd vervangen door een paar motoren. Het ganse jaar door werden avondleergangen ingericht en tenslotte werd ook een cursus voor sloopstelegrafisten ingesteld.

Einde 1933 ging de heer BOEHME met welverdiende rust en werd vervangen door de heer CALLANT. De school verhuisde naar de beter passende lokalen in de Schippersstraat. Hier zou de Stedelijke Visserijschool huizen tot in 1962 de spiksplinternieuwe "JOHN BOWENS" school geopend werd. Hiermee stond de Stedelijke Visserijschool, wellicht een der oudste van Europa weer aan de spits van het visserijonderwijs.

Meerdere school- en cijfergegevens zullen we u in dit kort bestek besparen. U zult in de loop van deze maand gelegenheid te over hebben om u daarover te informeren. De Oostendse Heemkring "De PLATE" stuurt echter nu reeds aan het adres van de Stedelijke Visserijschool een krachtig "Vaartwel en nog vele jaren".

J.B. DREESEN

#

IN DIT NUMMER

- blz. 131 : J.B. DREESEN : Oostende op de tentoonstelling te Luik in 1938.
- blz. 132 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXI.
- blz. 135 : P. VANDENABEELE : Oostendse drukkers werkzaam tussen 1850 en 1914.
- blz. 137 : E. SMISSAERT : Twee prijsvragen over onze kuststreek.
- blz. 138 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
Y. VAN HYFTE - Een Oostendenaar in de ketel-oorlog.
- blz. 140 : N. HOSTYN : Uw aandacht voor Napoleontica in ons heemkundig museum.
- blz. 141 : J. GHEERAERT : Adolph Kolping : "Beelden uit het leven van een badstad".
- blz. 146 : A. VAN ISEGHEM : De Bel-Air.
O. VILAIN : Het hotel Bel-Air in het verleden.
- blz. 151 : E. SMISSAERT : Studies over Oostende en de kuststreek in 1981.
- blz. 153 : N. HOSTYN : Architecten en architectuur te Oostende tijdens het Interbellum - 4.
- blz. 157 : J.P. FALISE : Publicaties te koop in ons heemmuseum.
- blz. 158 : J.B. DREESEN : Het Stedelijk Visserijonderwijs 1886-1986.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

PAVILLON ROYAL

ESTABLISSEMENT

دقيق البحر
DIGUE DE MER

OSTENDE

CARTE D'ABONNEMENT

Bains chauds d'eau-de-mer

B. DAVID - FILS

Tapissier.

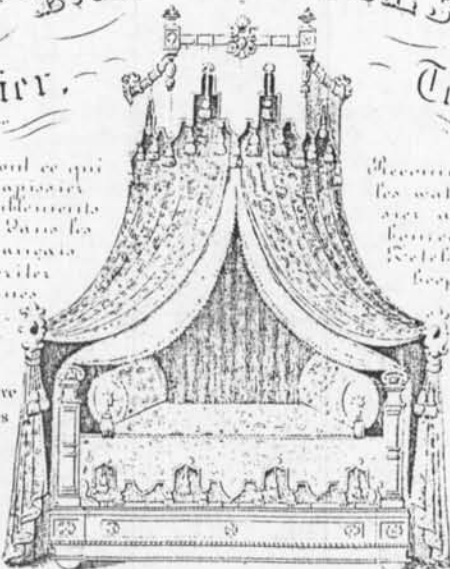
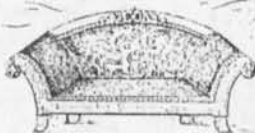
Tapissier.

Je recommande pour tout ce qui concerne son état de tapissier et quincaillerie d'ameublement. Ayant appris son état dans les premiers Magasins Français il ose se flatter de mériter les suffrages des personnes qui daigneront l'honneur de leur confiance.

Beveendigt is niet van alle wat er voor is, van de tapissier, met de kunst van de behoeften en de kunst van de tapissier, de behoeften, en de kunst van de tapissier, met de kunst van de tapissier, met de kunst van de tapissier, met de kunst van de tapissier.

Il recommande et revende les Parapluies Parasols & Umbrelles

Wij vermarken en overbrengen Parapluie en Parasols

Marché aux herbes, 19 OSTENDE Groen-markt N° 19.

CABINET DE LECTURE.

ATELIER DE RELIURE

DE

J. ELLEBOUDT,

IMPRIMEUR-LIBRAIRE,

RUE DE L'ÉGLISE, N° 3,

OSTENDE